

ENSTRÜMAN PEDAGOJİSİ ALANINDA DONATILMIŞ MÜZİK ÖĞRETMENİNİN 21. YÜZYIL BİREYİNE YANSIMALARI

Selmin TUFAN, Enver TUFAN

G.Ü., Gazi Eğitim Fakültesi - ANKARA

ÖZET

Ülkemizde müzik eğitimi değişik kaynaklardan ve programlardan yetişen müzik öğretmenleri tarafından sürdürülmektedir. Gelişmiş ülkeler ile karşılaştırıldığında genelde sanat özelde de müzik eğitimimizin ciddi temel problemleri olduğu bilinmektedir. Bu problemlerin önemli nedenlerinden biri, müzik bölümlerinde uygulanmakta olan programlar içerisinde yer alan pedagojik formasyona dayalı derslerin, öğretmen adayları üzerinde olması gereken etkiyi sağlamadaki yetersizliğidir.

Bu çalışmada, yukarıda genel olarak ifade edilen pedagojik formasyon kapsamı içerisinde yer alması gerektiği halde programlarda yerini bulamayan enstrüman eğitiminin, müzik öğretmeni adayına kazandırılması durumunda, 21. Yy. bireyinin yetişmesine ciddi katkılar sağlayacağı konusu tartışılarak gerekli önerilerin sunulması amaçlanmıştır.

Anahtar kelimeler : Enstrüman pedagojisi, Müzik öğretmenliği, 21. yüzyıla yansımaları

ABSTRACT

In our country, the music education is given by music teachers trained by different sources and in different programmes. When compared to developed countries it is a well known fact that art in general, especially our music education has some severe problems. One of the important reasons for these problems is that the lessons that require pedagogic formation taught in music departments fall far behind from what is expected from them.

In this study, our aim is to offer some suggestions about how the instrument education which is appear within the framework of the pedagogic formation summarized above but unfortunately not included in the programmes will contribute greatly to the development of the individual of the 21st century if given to the music teacher.

Key Words : Instrumental pedagogy, Music teaching, Reflections to the 21st century

GİRİŞ

Uygar insan olmanın, her yönüyle tamamlanmış insan anlamına geldiği bilinmektedir. Gelişmiş ülkeler, bireylerini çok küçük yaştan itibaren her yönüyle tamamlanmış olarak yetiştirmek amacıyla, müzik ve enstrüman eğitiminden yararlanmışlardır. Bu yolla, bireyin estetik değerleri takdir etmesini, duygularını zenginleştirmesini, sanatsal sorunları algılayabilmesini, kültürel perspektif oluşturabilmesini, duyarlı algılama ve görsel iletişim konularında temel becerilerini geliştirmesini amaçlamışlardır (Elsayed, 1995-İlhan, 1998).

Ülkemizde müzik eğitiminin, Milli Eğitim Ders Programları'na alınma gerekçeleri/amaçları, çocuğun ve gencin kulağını, sesini, zevkini eğitmek ve ona genel bir müzik kültürü kazandırmak biçiminde ifade edilmiştir. (Bilginer, 1988).

Müzik ve enstrüman eğitiminin yukarıda sıralanan kazanımlar yanında kişiye; disiplinli, planlı, çok yönlü ve ayrıntıcı çalışma alışkanlığı ile hızlı düşünebilme, konsantrasyon sağlama, sorumluluk ve kendine olan güven duygusunu geliştirme gibi özellikler kazandırdığı da bilinmektedir.

Bireyin yaşantısına bu denli etki eden enstrüman eğitiminin; çocukların ve gençlerin yetiştirilmesinde yaygın ve etkin olarak kullanılmamasının, müzik öğretmenlerinin enstrümanlarını çalabilmelerine rağmen, öğretebilmeleri konusundaki eksikliklerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu nedenle, müzik öğretmenlerinin enstrüman pedagojisi alanında donatılmaları araştırma konusu yapılmıştır.

Bu çalışmada Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi G.Ü.G.E.F. , Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri ise A.G.S.L. biçiminde ifade edilmiştir.

YÖNTEM

Bu araştırmada veriler, pedagojik formasyona dayalı genel ve özel öğretime dönük derslerin program, içerik ve öğrenciler üzerindeki etkileriyle (Açıkgöz,1996), bu alanda yapılmış benzer araştırmalara (Ömür,1998) ve gözlemlere dayanılarak hazırlanan 14 soruluk anket yoluyla elde edilmiştir.Örnekleme olarak, G.Ü.G.E.F. Güzel Sanatlar Eğt. Müzik Bölümü son sınıf öğrencileri seçilmiştir.Anketler son sınıftan 34 öğrenciye uygulanmıştır.

Bu örneklem, geçerli, güvenilir genellemeler yapabilmek için sınırlıdır. Ancak yine de genel eğilimi göstermesi açısından önemlidir.

VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ VE BULGULAR

1. Hangi liseden mezun oldunuz?

Sorusuna cevap veren öğrencilerin % 47.1'inin A.G.S.L., % 44.1' inin düz lise, % 2.9' unun meslek lisesi ve % 5.9' unun ise konservatuar çıkışlı olduğu görülmektedir.

2. Müzik Bölümüne gelmeden önce hiç enstrüman çaldınız mı? Hangi enstrümanları çaldınız, kaç yıl?

Sorusuna, başta piyano, gitar ,keman ve bağlama olmak üzere 11 değişik enstrüman ile cevap verilmiştir.

3. Piyanoda en son çaldığınız etüd , Barok Dönem, Klasik Dönem ve varsa Romantik Dönem eserlerinin adlarını yazınız.

Öğrencilerin çaldıkları en son eserlerin yapılan incelemesinde, buldukları düzeyler arasında farklılıklar olmasına rağmen, bir enstrümanın öğrenimi aşamasında kişiye sağladığı kazanımları değerlendirebilecek asgari birikime sahip oldukları görülmüştür.

4. Enstrüman eğitiminin, kişide sorumluluk duygusu geliştirdiği düşüncesine ne ölçüde katılıyorsunuz?

Sorusuna, öğrencilerin % 50' si tamamen, % 41.2' si büyük ölçüde ve % 8.8' i ise kısmen şeklinde cevap vermişlerdir.

5. Enstrüman eğitiminin kişinin kendine güven duygusunu geliştirdiği düşüncesine ne ölçüde katılıyorsunuz?

Sorusuna, öğrencilerin % 53' ü tamamen, % 38.2' si büyük ölçüde ve % 8.8' i ise kısmen şeklinde cevap vermişlerdir.

6. Enstrüman eğitiminin kişiye çok yönlü ve ayrıntıcı çalışma alışkanlığı kazandırdığı düşüncesine ne ölçüde katılıyorsunuz?

Sorusuna, öğrencilerin % 52.9' u tamamen, % 35.3' ü büyük ölçüde ve % 11.8' i kısmen şeklinde cevap vermişlerdir.

7. Enstrüman eğitiminin kişiye disiplinli ve planlı çalışma alışkanlığı kazandırdığı düşüncesine ne ölçüde katılıyorsunuz?

Sorusuna, öğrencilerin % 52.9' u tamamen, % 35.3' ü büyük ölçüde ve % 11.8' i kısmen şeklinde cevap vermişlerdir.

8. Enstrüman eğitiminin kişinin konsantrasyonunu güçlendirdiği düşüncesine ne ölçüde katılıyorsunuz?

Sorusuna, öğrencilerin % 58.8' i tamamen, % 32.4' ü büyük ölçüde ve % 8.8' i kısmen şeklinde cevap vermişlerdir.

9. Enstrüman çalmanın zamana karşı yapılan bir eylem olması nedeniyle, hızlı düşünme alışkanlığı kazandırdığı düşüncesine ne ölçüde katılıyorsunuz?

Sorusuna, öğrencilerin % 52.9' u tamamen, % 35.3' ü büyük ölçüde ve % 11.8' i kısmen şeklinde cevap vermişlerdir.

10. Grup ile yapılan enstrüman eğitiminin kişide ekip ruhuyla iş yapma alışkanlığını geliştirdiği düşüncesine ne ölçüde katılıyorsunuz?

Sorusuna, öğrencilerin % 64.7' si tamamen, % 23.5' i büyük ölçüde ve % 11.8' i kısmen şeklinde cevap vermişlerdir.

11. Enstrüman eğitimi amatörce uygulandığında ders dışı bir etkinlik olarak düşünülmektedir. Bu etkinliğin kişinin yapısında varolan önderlik, teşebbüs gücü, işbirliği, arkadaşlarına değer verme, kendine güven gibi birtakım yetenekleri ortaya çıkarttığı düşüncesine ne ölçüde katılıyorsunuz? (Hesapçıoğlu,1994)

Sorusuna, öğrencilerin % 38.3' ü tamamen, % 58.8' i büyük ölçüde ve % 2.9' u kısmen şeklinde cevap vermişlerdir.

12. Kendinizi, “ öğrenci - öğretmen ilişkisi ” ve karşılıklı “ rol gerçekleşmesi “ konularında (şimdiye kadar size verilen pedagojik formasyon dersleri kapsamında) ne derece donanımlı buluyorsunuz?

Sorusuna, öğrencilerin % 14.7' si tamamen, % 11.7' si büyük ölçüde, % 61.8' i kısmen ve % 11.8' i çok az şeklinde cevap vermişlerdir.

13. Enstrüman pedagojisi dersinin programlarda yer alması gerekliliği düşüncesine katılıyor musunuz?

Sorusuna, öğrencilerin % 85.3' ü tamamen ve % 14.7' si büyük ölçüde katıldıklarını belirtmişlerdir.

14. Enstrüman pedagojisi dersi programlara konulacak olsa, hangi yarıyıl/yarıyılarda yer almasını düşünürdünüz?

Sorusuna olan yoğunlaşmanın, 5. / 6. / 7. ve 8. yarıyıllarda olduğu görülmektedir.

SONUÇ

Müzik Bölümü'nün öğrenci kaynağını, yaklaşık olarak eşit sayıdaki A.G.S.L ve düz lise mezunları oluşturmaktadır. Öğrencilerin müzik eğitiminde temel enstrüman olarak düşünülen piyano çalmadaki düzeyleri, A.G.S.L mezunları ile düz lise karşılaştırması yapıldığında belirgin farklılıklar göstermektedir. Öğrencilerin tamamına yakın bir kısmının görüşü; enstrüman eğitiminin, kişide sorumluluk ve kendine güven duygusunu geliştirdiği, çok yönlü, ayrıntıcı, disiplinli ve planlı çalışma alışkanlığı kazandırdığı, kişinin konsantrasyonunu güçlendirdiği, hızlı düşünme ve ekip ruhuyla iş yapma alışkanlığı sağladığı yönündedir. Öğrenciler, "Öğrenci-öğretmen" ilişkisi ve karşılıklı "rol gerçekleşmesi" ni sağlayabilme konusundaki birikimlerini yeterli bulmamaktadırlar. Tüm öğrenciler enstrüman öğretiminin bir ders olarak programlar içerisinde yer almamasını çok önemli bir eksiklik

olarak değerlendirmekte ve programlara girmesi durumunda, bu dersin 5. - 6. veya 7. - 8. yarıyıllarda okutulmasını önermektedirler.

ÖNERİLER

Enstrüman çalmada A.G.S.L. ve düz lise arasındaki belirgin düzey farklılıkları da düşünüldüğünde, nitelikli A.G.S.L. sayısı artırılmalıdır.

Çok yönlü, ayrıntıcı, disiplinli ve planlı çalışma alışkanlığı ile sorumluluk, kendine güven, hızlı düşünme, konsantrasyon geliştirme gibi davranışlar kazandıran enstrüman eğitimi, çocukların ve gençlerin eğitiminde daha etkin olarak kullanılmalıdır.

Öğrencilerin , “öğrenci-öğretmen “ ilişkisi ve karşılıklı “rol gerçekleşmesini“ sağlayabilecek düzeye ulaşmalarındaki pedagojik formasyon derslerinin etkisi artırılmalıdır.

Enstrüman pedagojisi dersi; bireysel çalışma yöntemleri, grupla çalışma dinamiği, değişik yaş gruplarının psikolojisi ve davranışları ile repertuar ve öğretim yöntemleri gibi konularda , yönlendiren, bilgi veren bir ders olarak planlanmalı ve öğretmen yetiştiren kurumların programlarında yer almalıdır.

Sanatsal hareketliliğin yalnızca büyük şehirlere sıkıştığı günümüzde, müzik öğretmenin çalma ve öğretmede sahip olduğu enstrümantal birikimden yararlanılmalıdır.

Enstrüman eğitiminde doğru başlangıç çok önemlidir (Tufan,1996). Buldukları bölgelerde değişik kaynaklara ders veren müzik öğretmenlerinin, enstrüman dersi verdikleri bireylerde doğru temel davranışları kazandıracak yaklaşımlarda bulunabilmeleri için,hizmet içi eğitim çalışmaları yapılmalıdır.

Düşünceye ve analize dayalı bir öğretimin çözüm olarak düşünüldüğü 21.yy. eğitim sisteminde, öğrenciye yardımcı olacak bir eğitimidir enstrüman eğitimi.

KAYNAKLAR

- Elsayed,Magda Mostafa Dr. 1997. 21. Yüzyılda Öğretmenin Rolü Konusunda Geleceğe Yönelik Bir Bakış Açısı. Uluslararası Öğretmen Eğitimi Konferansı (27 Ağustos-2 Eylül 1995). Milli Eğitim Basımevi, Ankara. S.74
- İlhan,Ayşe Çakır. Doç.Dr. 1998. İlköğretimde Değişen Yapı ve Sanat Eğitimi. Öğretmen Dünyası Aylık Meslek Dergisi. Sayı 220. S.8
- Bilginer,Neşe. 1988. Türkiye’de Okulöncesi Öğretim, İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumlarında Müzik Eğitimi Nasıl Olmalıdır? 1. Müzik Kongresi (14- 18 Haziran 1988) Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara. S.442
- Açıkgöz,Kamile Ün. 1996. Etkili Öğrenme ve Öğretme.1. Basım – İzmir. S. 97
- Ömür,Özlem. 1998. Piyano Öğretiminde Pedagojik Yaklaşımın Önemi Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. G.Ü.Fen Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Hesapçıoğlu,MuhsinProf.Dr. 1997. Öğretim İlke ve Yöntemleri. 4. Basım - İstanbul. S.
- Tufan,Enver.1996. G.E.F. Müzik Eğitimi Bölümün’de Öğrenim Görmekte Olan 1. ve 2. Sınıf A.G.S.L. Mezunu Piyano Öğrencilerinin Düzeyleri ile Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. 1. Ulusal A.G.S.L.Müzik Bölümleri Sempozyumu.Uludağ Üniversitesi. Bursa.